

ילד סקרן בן 6 גילה לוחית נדירה בת כ-3,500 שנה

Posted on 31 במאי 2020 by שוש להב

באתר הארכיאולוגי תל ג'מה שבנגב הצפוני, התגלה מימצא מחרס, המתאר שובה המוביל שבוי, מהתקופה בה שלטה האימפריה המצרית בארץ כנען

Categories: מחוץ לקופסא, ראשי

Tag: תל ג'מה, אתר ארכיאולוגי

מתברר שגם ילדים יכולים להביא לידי תגליות ארכיאולוגיות מיוחדות. אימרי אליה בן ה-6 מקיבוץ נירים שבעוטף עזה, יצא בחודש מרץ האחרון עם הוריו לטייל באתר הארכיאולוגי תל ג'מה, שנמצא בסמוך לקיבוץ רעים, בנגב הצפוני. לפתע, צד את עינו חפץ מרובע קטן עשוי חרס, שגודלו 2.80 X 2.80 ס"מ. הילד הסקרן הרים את החפץ, ולהפתעתו ראה עליו שתי דמויות. הוריו של אימרי יצרו קשר עם רשות העתיקות ומסרו את הפריט לאוצרות המדינה ורשות העתיקות העניקה לאליה תעודה הוקרה על אזרחותו הטובה.

לאחר צילום ותיעוד החפץ במעבדות הצילום הדיגיטאלי של רשות העתיקות, הופתעו הארכיאולוגים לגלות כי מדובר בממצא מיוחד ונדיר, שכמוהו כמעט שלא התגלו עד היום בחפירות ארכיאולוגיות בארץ.

הלוחית. צילום אמיל אלג'ס, רשות העתיקות

ממחקר שערכו הארכיאולוגים סער גנור, איתמר וייסביין ואורן שמואלי, מרשות העתיקות, עולה שהחפץ הוטבע בתבנית מגולפת, וסימני טביעות האצבע של האומן אף שרדו על צידו האחורי. על גבי הלוחית, שנראה כי שובצה בחפץ גדול יותר, מתוארת סצינה של אדם המוביל שבוי. דמות השובה, הלובשת חצאית, מחזיקה בשבוי עירום כביום היוולדו, שידיו מקופלות וקשורות מאחורי גבו. ניכר שהאומן ביקש להדגיש את ההשפלה שעובר השבוי בכך שהוא מובל עירום, ואולי אף לתאר שוני אתני בין דמות השובה לדמות השבוי, על ידי הצגה של תווי פנים שונים לכל אחת מהדמויות; בעוד ששערו של השובה מקורזל ופניו מלאות, השבוי רזה ופניו מאורכות.

לדברי החוקרים: "נראה כי האומן שיצר את הלוחית הושפע מייצוגים דומים המוכרים מאומנות המזרח הקדום. טכניקת קשירת ידי השבוי מוכרת מתבליטים וחפצים שנמצאו במצרים ובצפון סיני". למרות שהלוחית לא נמצאה במסגרת חפירה ארכיאולוגית מסודרת, מעריכים החוקרים, על סמך ההקבלות לעולם האומנותי המצרי ולאומנות הכנענית המקומית, שיש לתארך את החפץ לתקופת הברונזה המאוחרת (בין המאות 12 [15 לפנה"ס]). התיאור האלים שניכר על החפץ, מעלה שאלות מעניינות באשר לרקע ההיסטורי שבצילו נעשתה הלוחית. בתקופה זו, שלטה האימפריה המצרית בארץ כנען. זו, חולקה ל"ערי-מדינות" שבהן שלטו מלכים מקומיים. ממכתבים ששלחו אז מלכי כנען למצרים (המוכרים כמכתבי אל עמארנה), ידוע שבין הערים הכנעניות התקיימו מאבקים פנימיים וסכסוכי שליטה.

צילום אווירי של אתר תל ג'מה. צילום רשות העתיקות
במחקר הארכיאולוגי, מזוהה תל ג'מה עם העיר הכנענית ירזה - אחת מהערים הכנעניות החזקות בדרום הארץ. החוקרים גנור, וייסביין ושמואלי, מרשות העתיקות, מעריכים שהסצנה המתוארת על הלוחית מציגה, באופן סמלי, את מאבקי הכוחות בין העיר ירזה לאחת הערים הסמוכות לאתר - יתכן עזה, אשקלון או לכיש, או למאבק באוכלוסייה נוודית ששכנה בנגב. לדבריהם, "הסצנה שמתוארת על הלוחית לקוחה מתוך תיאורים של תהלכות ניצחון, ולכן יש לראות בלוחית כסיפור המציג את כוחו של השליט על אויביו. נראה שהממצא החדש פותח צוהר חזותי להבנת מאבקי השליטה בדרום הארץ בתקופה הכנענית".

לדברי פבלו בצר, ארכיאולוג מרחב דרום ברשות העתיקות: "העתיקות הן המורשת התרבותית של כולנו, וכל מימצא מוסיף חלק לפאזל השלם, שהוא סיפורה של הארץ. קיימת חשיבות גדולה במסירת מימצאים ארכיאולוגיים לאוצרות המדינה, על מנת שאלה ייחקרו ויוצגו, להנאת הציבור כולו. מסירת הלוחית לרשות העתיקות מעידה על חינוך ערכי ועל אזרחות טובה של אימרי והוריו. ישר כח".

מוזמנים גם לבקר בקבוצת הפייסבוק שלנו 'טיול משפחתי בארץ ובעולם'